

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XII./2022
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 35/2022
populárny názov	Náhrada trov konania-predžalobná výzva
sudca spravodajca	Rastislav Kaššák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	10.11.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 11 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1
analytická právna veta	Právna úprava Civilného sporového poriadku podmieňuje priznanie náhrady za vzniknuté trovy kumulatívnym splnením viacerých definičných znakov vymedzených v § 251 CSP, ktorými sú ich preukaznosť, odôvodnenosť, účelnosť a priama väzba na konanie, pričom každú z týchto kategórií posudzuje konajúci súd osobitne. V prípade nesplnenia čo i len jednej z nich môže rozhodnúť o nepriznaní odmeny a náhrady za ten-ktorý úkon právnej služby. Právny záver okresného súdu o nepriznaní odmeny za predžalobnú výzvu z dôvodu, že Civilný sporový poriadok vylučuje priznanie náhrady za tento úkon, pretože nejde o úkon vykonaný počas súdneho konania, je ústavne akceptovateľný a nezasahuje do ústavne zaručených práv. Zaradenie predžalobnej výzvy vo vyhláske medzi úkony právnej služby, má význam jedine z toho pohľadu, že advokátovi patrí za tento úkon odmena od jeho klienta.
skutkový stav a základné fakty	Okresný súd vydal 24. januára 2020 platobný rozkaz, ktorým žalovaného zaviazal zaplatiť sťažovateľke istinu v sume 92 eur spolu s príslušenstvom a nahradiť jej trovy konania v sume 272,85 eur. Po podaní odporu žalovaným a návrhu sťažovateľky na pokračovanie v konaní rozhodol okresný súd vo veci samej rozsudkom z 19. apríla 2021, ktorým identicky ako platobným rozkazom zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľke sumu 92 eur spolu s príslušenstvom a nahradiť jej trovy konania v rozsahu 100 %. Uznesením z 27. mája 2021 vyšší súdny úradník rozhodol o výške priznanej náhrady trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia v sume 170,90 eur a zaplateného súdneho poplatku v sume 16,50 eur. Proti predmetnému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej namietala nepriznanie náhrady trov za tri úkony právnej služby – vyjadrenie k odporu žalovaného, návrh na doplnenie

	<p>dokazovania a predžalobnú výzvu.</p> <p>Sudca okresného súdu napadnutým uznesením zmenil podľa § 250 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) uznesenie vyššieho súdneho úradníka z 27. mája 2021 tak, že priznaná náhrada trov konania pozostáva z trov právneho zastúpenia v sume 257,34 eur a zaplateného súdneho poplatku v sume 16,50 eur. Sudca okresného súdu uznal dôvodnosť podanej sťažnosti, pokiaľ ide o nepriznanie náhrady trov konania za úkon právnej služby – vyjadrenie k odporu žalovaného, ktorý je podaním vo veci samej, preto sťažovateľke patrí odmena aj za tento úkon. Vo vzťahu k nepriznanej náhrade trov konania za sťažovateľkou uplatnený úkon právnej služby – návrh na doplnenie dokazovania sa sudca okresného súdu stotožnil s rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka, ktorý tento úkon vyhodnotil ako neúčelný. K namietanému nepriznaniu odmeny za predžalobnú výzvu okresný súd konštatoval, že Civilný sporový poriadok vylučuje priznanie náhrady za tento úkon, pretože nejde o úkon vykonaný počas súdneho konania.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Z dôvodov napadnutého uznesenia je zrejmé, že okresný súd nepriznanie náhrady za úkon predžalobná výzva odôvodnil tým, že v zmysle § 251 CSP sú trovami konania tie preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Keďže predmetný úkon nebol realizovaný v rámci súdneho konania, ale pred jeho začatím, sťažovateľke nepatrí za tento úkon náhrada trov konania.</p> <p>Ústavný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že v nedávnej dobe sa zaoberal viacerými obdobnými ústavnými sťažnosťami sťažovateľky, ktoré sa týkali porušenia jej práv rozhodnutím všeobecného súdu o nepriznaní náhrady trov za predžalobnú výzvu (pozri napr. sp. zn. II. ÚS 567/2021, IV. ÚS 324/2022, IV. ÚS 340/2022, III. ÚS 65/2022, III. ÚS 60/2022). V zmienených rozhodnutiach ústavný súd v konečnom dôsledku konštatoval ústavnú akceptovateľnosť záveru okresného súdu o nepriznaní náhrady za predmetný úkon, pričom ani v tomto prejednávanom prípade nemá dôvod zaujať iný postoj.</p> <p>Prezentovaný právny názor okresného súdu nemožno z hľadiska zmyslu a účelu právnej úpravy zakotvujúcej legálnu definíciu trov konania vyhodnotiť ako ústavne neudržateľný. K tomu je potrebné uviesť, že právna úprava Civilného sporového poriadku podmieňuje priznanie náhrady za vzniknuté trovy kumulatívnym splnením viacerých definíčných znakov vymedzených v § 251 CSP, ktorými sú ich preukaznosť, odôvodnenosť, účelnosť a priama väzba na konanie, pričom každú z týchto kategórií posudzuje konajúci súd osobitne. V prípade nesplnenia čo i len jednej z nich môže rozhodnúť o nepriznaní odmeny a náhrady za ten-ktorý úkon právnej služby. Rešpektovaním kogentnej právnej normy sa všeobecný súd nemohol dopustiť ústavou zakázanej svojvôle, a tým ani porušenia práv sťažovateľky.</p> <p>V tomto smere je potrebné zdôrazniť, že úvaha o tom, aké výdavky vynaložené v konaní sú trovami konania (vrátane posúdenia otázky ich účelnosti), za ktoré patrí stranám náhrada, bola zákonodarcom prenechaná výlučne všeobecným súdom, ktorým je tak zverený výklad jednoduchého (tzv. podústavného práva).</p> <p>Ústavný súd pritom žiadnym spôsobom nespochybňuje in abstracto vyslovený právny názor sťažovateľky poukazujúci na význam predžalobnej výzvy z pohľadu predchádzania súdnym sporom, no v konkrétnom prípade bolo nesporné, že návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný v upomínacom konaní, a to výlučne elektronickými prostriedkami do elektronickej schránky súdu, a to prostredníctvom na to určeného elektronického formulára. Sťažovateľka podáva nielen uvedené návrhy v mnohých iných obdobných prípadoch, ale aj predžalobné výzvy, ktoré nie sú skutkovo ani právne náročné, ide o typovo rovnaké predžalobné výzvy, ktorých vyplňovanie je rutinnou záležitosťou, kde právny zástupca sťažovateľky nemusí vynakladať zvýšené úsilie na prípravu takýchto podaní. Aj táto okolnosť bola jedným z dôvodov, pre ktoré ústavný súd neuplatnil svoju kasačnú právomoc a nepristúpil k zrušeniu napadnutého uznesenia okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína tiež svoj názor, že zaradenie predžalobnej výzvy vo vyhláske medzi úkony</p>

	<p>právnej služby, má význam jedine z toho pohľadu, že advokátovi patrí za tento úkon odmena od jeho klienta (IV. ÚS 324/2022).</p> <p>Sumarizujúc uvedené, ústavný súd uzatvára, že aj v tomto prípade sú právne závery prijaté okresným súdom vedúce k nepriznaniu náhrady za predžalobnú výzvu ústavne akceptovateľné a nezasahujúce do ústavne zaručených práv sťažovateľky. Ústavný súd sťažnosti nevyhovel.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	advokát, advokácia trovy konania-náklady konania arbitrážnosť

spisová značka	I. ÚS 451/2022
populárny názov	Postup odvolacieho súdu podľa § 390 CSP
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	24.11.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	<p>Do civilného procesného práva bol § 390 CSP zaradený s cieľom dosiahnutia zvýšenia rýchlosti a efektívnosti súdneho konania a skrátenia celkovej dĺžky súdneho konania (tzv. zásada 1 x a dost'). Dané ustanovenie ukladá odvolaciemu súdu povinnosť, aby sám rozhodol vo veci, ak je naplnená hypotéza tejto normy, teda ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.</p> <p>Ak odvolací súd ignoruje alebo bez odôvodnenia nerešpektuje § 390 CSP, predstavuje jeho postup ústavne neakceptovateľný zásah do základného práva na súdnu ochranu, pretože koliduje s jeho obsahom v záruke postupu podľa platnej a účinnej procesnej normy.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ sa v konaní vedenom Okresným súdom domáhal na žalovanej, zaplatenia náhrady škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím – uznesením o vznesení obvinenia. Sťažovateľ si tento nárok uplatnil podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a to jednak z titulu zodpovednosti štátu za škodu vzniknutú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu (ušlý zárobok v sume 2 419,01 eur, trovy obhajoby v sume 9 657,48 eur, nemajetková ujma v sume 25 000 eur) a jednak z titulu nesprávneho úradného postupu orgánu štátu (zbytočnými prietiahmi v súdnom konaní, v súvislosti s ktorými si uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 eur).</p> <p>Okresný súd rozsudkom z 19. marca 2013 žalobe čiastočne vyhovel (v rozsahu trov obhajoby), vo zvyšnej časti žalobu zamietol a rozhodol o trovách konania. Toto rozhodnutie bolo na základe odvolania strán sporu zrušené uznesením krajského súdu zo 4. októbra 2016 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom z 13. júla 2017 žalobe sťažovateľa opätovne vyhovel v rozsahu zaplateného honoráru za obhajobu v trestnom konaní a vo zvyšku žalobu zamietol.</p> <p>Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti týkajúcej sa ušlého zárobku (I. výrok). Vo</p>

	<p>zvyšných napadnutých častiach tento rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (II. výrok).</p> <p>Sťažovateľ svojou ústavnou sťažnosťou atakuje postup krajského súdu, ako aj ním vydaný napadnutý rozsudok. Vzhľadom na procesnú situáciu opísanú v bode 3 tohto uznesenia sťažovateľ uvádza, že krajský súd v rozpore s § 390 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) nerozhodol vo veci sám, ale druhýkrát zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Možnou aplikáciou tohto ustanovenia sa pritom v napadnutom rozsudku ani nezaoberal.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Do civilného procesného práva bol § 390 CSP zaradený s cieľom dosiahnutia zvýšenia rýchlosti a efektívnosti súdneho konania a skrátenia celkovej dĺžky súdneho konania (tzv. zásada 1 x a dost). Dané ustanovenie ukladá odvolaciemu súdu povinnosť, aby sám rozhodol vo veci, ak je naplnená hypotéza tejto normy, teda ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.</p> <p>Na toto ustanovenie reaguje aj ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti, keď opomenutie, resp. nerešpektovanie príkazu vyplývajúceho z § 390 CSP, vyhodnocuje nekompromisne ako procesný exces, s ktorým v príčinnej súvislosti konštatuje porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 570/2017, III. ÚS 379/2017, I. ÚS 227/2018, II. ÚS 531/2018, III. ÚS 5/2018 a I. ÚS 218/2019).</p> <p>Aj keď ústavný súd pri formulovaní zásad pre určenie, či konanie trvá (ne)primerane dlho, vychádza zo zložitosti veci, z vlastného správania sťažovateľov a konania a postupu všeobecného súdu, v konkrétnom napadnutom konaní tieto kritériá nepovažoval za významné podrobnejšie hodnotiť, pretože spor, ktorý sa začal na základe žaloby sťažovateľa podanej okresnému súdu 25. novembra 2011, prebieha pred všeobecnými súdmi už takmer 11 rokov a dosiaľ nie je (v zostávajúcich nárokoch) právoplatne skončený. Pokiaľ ide o namietaný postup krajského súdu, tento potreboval na rozhodnutie o opravnom prostriedku sťažovateľa proti prvému rozsudku okresného súdu tri roky a dva mesiace a o odvolaní proti druhému rozhodnutiu súdu prvej inštancie rozhodoval takmer tri roky a štyri mesiace, čo je rozhodne neprimerane dlhý čas. Ako neefektívny a ústavne neakceptovateľný však ústavný súd hodnotí najmä opomenutie, resp. nerešpektovanie príkazu vyplývajúceho z § 390 CSP, aby odvolací súd sám vo veci rozhodol.</p> <p>Ústavný súd už viackrát judikoval, že z dikcie § 390 CSP vyplýva, že toto ustanovenie je formulované kategoricky a v ňom uloženú povinnosť ukladá odvolaciemu súdu splniť vždy, ak sú naplnené predpoklady obsiahnuté v tomto ustanovení. Aj odvolací súd je povinný konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Z hľadiska systematiky Civilného sporového poriadku ide o ustanovenie špeciálne vo vzťahu k ustanoveniam upravujúcim iné spôsoby rozhodovania o podanom odvolaní (vrátane § 389 CSP). Ako už bolo v úvode naznačené, aj zo skoršej rozhodovacej praxe ústavného súdu vyplýva, že pri splnení predpokladov na aplikáciu § 390 CSP je daná zákonná povinnosť odvolacieho súdu postupovať dôsledne podľa tohto ustanovenia bez možnosti akýchkoľvek úvah od tohto ustanovenia sa odkloniť (I. ÚS 227/2018, II. ÚS 531/2018).</p> <p>Krajský súd v prejednávanvej veci ignoroval § 390 CSP, keď napriek jeho výslovnému zneniu a bez akéhokoľvek odôvodnenia napadnutým rozsudkom opätovne zrušil v poradí druhý rozsudok okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. V dôsledku takéhoto postupu nebol dosiahnutý účel zakotvený v § 390 CSP, ktorým je zrýchlenie konania rozhodnutím v merite veci, ale naopak, priebeh konania pri rozhodovaní o uplatnenom nároku na náhradu škody sa opätovne spomalil.</p>

V napadnutom rozsudku odvolací súd ako dôvod opätovného zrušenia rozhodnutia v časti požadovanej náhrady trov obhajoby uviedol, že nemohol verifikovať tvrdenie žalovanej, že jeden z úkonov právnej služby nebol vykonaný advokátom. V časti požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným uznesením o vznesení obvinenia v sume 25 000 eur dôvodil tým, že z vykonaného dokazovania mu vyplynuli zrejme následky nezákonne vedeného trestného stíhania, ktoré súd prvej inštancie celkom ignoroval s nesprávnym záverom ich údajného nepreukázania. Krajský súd nesúhlasil ani s dôvodom zamietnutia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 eur za ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom a zbytočnými prietrahmi v súdnom konaní, keď na rozdiel od okresného súdu zaujal názor, že civilný súd je oprávnený prejudiciálne vyriešiť otázku, či v žalobe uvedený postup je nesprávnym úradným postupom.

Pokiaľ sa súd prvej inštancie aj v poradí druhým rozhodnutím, resp. konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, dopustí takých procesných pochybení, ktoré by inak boli dôvodom na zrušenie v poradí druhého rozhodnutia (§ 389 CSP), musí ich odvolací súd sám odstrániť alebo napraviť v odvolacom konaní. To znamená, že je jeho povinnosťou preskúmať splnenie procesných podmienok, napraviť prípadné nedostatky v procesnom postupe, ktorým súd porušil právo strany na spravodlivý proces, či doplniť alebo zopakovať dokazovanie. Na doplnenie alebo zopakovanie dokazovania musí odvolací súd nariadiť odvolacie pojednávanie.

Pokiaľ krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti argumentoval zachovaním zásady dvojinštančnosti konania, ústavný súd uvádza, že táto zásada nie je v Civilnom sporovom poriadku formulovaná ako zásada aplikovaná bez ohľadu na všetky okolnosti veci. Navyše, z ústavnoprávneho hľadiska súdne konanie nie je povinne dvojinštančné s výnimkou vecí trestných, u ktorých táto požiadavka vyplýva z čl. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ani čl. 6 dohovoru samotné právo na odvolanie na súd vyššej inštancie negarantuje a dvojinštančnosť, ako vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Le Compte, Van Leuven a De Meyere proti Belgicku z 23. 6. 1981, Adolf proti Rakúsku z 26. 3. 1982, Feldbrugge proti Holandsku z 29. 5. 1986), nie je všeobecnou zásadou civilného súdneho konania (III. ÚS 152/2017, I. ÚS 50/2020).

Argumentáciu krajského súdu uvedenú v jeho vyjadrení by bolo možné pripustiť v situácii, ak by súd prvej inštancie vôbec nerozhodol o časti žaloby (IV. ÚS 536/2018), prípadne v situácii, ak by bol predmetom zrušenia rozsudok pre zmeškanie (IV. ÚS 215/2022). Ak však bol krajský súd toho názoru, že podmienky na aplikáciu § 390 CSP nie sú splnené, mohol a mal sa možnou aplikáciou § 390 CSP zaoberať v odôvodnení napadnutého rozsudku, čo však neurobil. Ani ústavný súd teda nemohol posúdiť (napriek svojej striktnej judikatúre), či argument uvedený (iba) vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti, v zmysle ktorého boli oba odvolacie prieskumy odlišné svojím rozsahom, je v súlade s ústavnými požiadavkami základného práva na súdnu ochranu, a teda či takýto výklad procesnej normy je alebo nie spôsobilý porušiť sťažovateľom označené práva.

Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie a postup krajského súdu, ktorý nerešpektoval § 390 CSP, predstavuje ústavne neakceptovateľný zásah do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, pretože kolидуje s jeho obsahom v záruke postupu podľa platnej a účinnej procesnej normy. Preto ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy II. výrokom napadnutého rozsudku krajského súdu.

V opätovnom zrušení a vrátení veci okresnému súdu v rozpore s procesným právom ústavný súd vzhliadol aj porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu), keďže zvolený neefektívny postup nesmeroval k nastoleniu účinnej a rýchlej právnej istoty sťažovateľa, ale práve naopak, jej dosiahnutie

	spomalil.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	konanie-procesný postup práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prerokovanie veci - bez zbytočných prietáhov odvolanie-rozhodnutie o odvolaní

spisová značka	I. ÚS 509/2022
populárny názov	Podmienčené prepustenie z výkonu trestu
sudca spravodajca	Miloš Maďar
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	01.12.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Postup krajského súdu, ktorý pri rozhodovaní o podmienčenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, pripíše závažnosti charakteru trestného činu v podstate rozhodujúci význam v súvislosti s očakávaním vedenia riadneho života na slobode, a to bez zohľadnenia a posúdenia ďalších relevantných okolností v tejto veci, predstavuje vadu ústavnoprávneho rozmeru. Pri posúdení predpokladu vedenia riadneho života v budúcnosti je potrebné zohľadniť aktuálne poznatky o osobe odsúdeného, stav jeho nápravy a prostredie, v ktorom by sa po prípadnom podmienčenom prepustení z výkonu trestu ocitol. Je potrebné zistiť zapôsobenie výchovného účelu trestu na odsúdeného, čo predstavuje jeden z relevantných faktorov pri rozhodovaní o podmienčenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody., teda či nastali zmeny v správaní sťažovateľa v priebehu výkonu trestu, ktoré by mohli potenciálne viesť k zmene osobnosti sťažovateľa.
skutkový stav a základné fakty	Okresný súd, rozhodujúc o žiadosti sťažovateľa o podmienčené prepustenie z uvedeného výkonu trestu odňatia slobody, uznesením z 12. marca 2021 podmienčne prepustil sťažovateľa na slobodu a určil mu skúšobnú dobu v trvaní 7 rokov. Okresný prokurátor podal proti predmetnému uzneseniu ihneď po jeho vyhlásení sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením z 1. júna 2021, tak, že zrušil postupom podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku uznesenie okresného súdu v celom rozsahu a zároveň sám vo veci rozhodol podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku a § 66 ods. 1 a 2 a § 67 ods. 1 Trestného zákona a žiadosť sťažovateľa ako odsúdeného o podmienčené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody zamietol. Sťažovateľ v podstatnom krajskému súdu vytýka, že sa nekriticky priklonil k námietkam prokurátora, pričom k sťažovateľovým námietkam sa vôbec nevyjadril, resp. ich bagatelizoval, označil ich za bezvýznamné, čím porušil právo na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru). Odôvodnenie napadnutého uznesenia považuje za protichodné dlhodobej rozhodovacej praxe ústavného súdu (III. ÚS 36/2010). Krajskému súdu vytýka formalistický výklad príslušných zákonných ustanovení, svojvoľné vyhodnotenie jednotlivých záverov okresného súdu (napr. neprihliadnutie okresného súdu na závažnosť spáchaného skutku, ako aj na to, v akom ústave na výkon trestu sa nachádza).
z odôvodnenia	Ústavný súd v úvode konštatuje, že neexistuje ústavne zaručené právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmienčené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovené. Posúdenie splnenia zákonných podmienok je vecou

sudcovskej úvahy. Je teda na všeobecných súdoch, aby skúmali a posúdili, či podmienky na podmienené prepustenie z výkonu trestu sú dané, a aby svoje úvahy v tomto smere primerane odôvodnili. Ústavný súd musí takéto rozhodnutie rešpektovať. Zasiahnuť však môže vtedy, ak výklad všeobecných súdov výrazom zjavného omylu či logického excesu vybočuje zo zásad spravodlivého procesu alebo je prejavom svojvôle.

Účelom trestu podľa Trestného zákona je zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou. Trestanie tak v sebe zahrnuje aj aspekt resocializácie odsúdeného a aspekt individuálnej prevencie. Zmysel inštitútu podmieneného prepustenia spočíva v motivácii odsúdeného k tomu, aby svojím chovaním a plnením povinností vo výkone trestu ukázal polepšenie. Ak vykonanou časťou trestu odňatia slobody bol účel trestu dosiahnutý, je ďalší trest nepotrebný, a teda aj neodôvodnený. Hroziace nariadenie výkonu zvyšku trestu odňatia slobody riziko novej recidívy znižuje.

Z odporúčania Výboru ministrov rady Európy Rec (2003) 22 o podmienenom prepustení vyplýva, že možnosť podmieneného prepustenia by mala byť otvorená všetkým odsúdeným, a to v záujme zníženia škodlivých vplyvov uväznenia, a tiež to, že v prípade, že rozhodnutie o podmienenom prepustení závisí na uvážení súdu či iného orgánu, kritériá pre také rozhodnutie by nemali byť príliš prísne, ale realistické a mali by byť vykladané tak, aby táto možnosť bola otvorená všetkým odsúdeným splňujúcim minimálne záruky vedenia riadneho života v budúcnosti.

V tejto súvislosti nie je možné prehliadnuť ani to, že bez ohľadu na sledovaný účel trestu môže byť pobyt vo väzení spojený s negatívnymi vplyvmi a účinkami na odsúdených, napríklad tým, že odsúdení môžu stratiť vo väzení niektoré návyky a schopnosti nevyhnutné pre život na slobode, resp. tým, že vo väzení nadviažu také škodlivé vzťahy, ktoré ich budú smerovať k opätovnej trestnej činnosti. Preto je podstatné, aby boli odsúdení prepustení z výkonu trestu v čase, keď bude splnený účel trestu a aby nezostávali vo výkone trestu zbytočne dlho (III. ÚS 355/2021).

Vo veci sťažovateľa krajský súd dospel k záveru, že u sťažovateľa nie je naplnená zákonná podmienka prognózy vedenia riadneho života v budúcnosti (s. 4 napadnutého uznesenia). Krajský súd, vytykajúc okresnému súdu, že sa v odôvodnení svojho rozhodnutia § 66 ods. 2 Trestného zákona absolútne nezaoberal, iba ho odcitoval, a to chybne, je toho názoru, že vzhľadom na povahu a charakter trestnej činnosti (§ 66 ods. 2 Trestného zákona), za ktorú bol právoplatne odsúdený a za ktorú momentálne vykonáva trest odňatia slobody, by podmieneným prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody (aj napriek pozitívnemu správaniu sa vo výkone trestu) nebol naplnený jeden zo základných účelov trestu, ktorým je ochrana spoločnosti pred páchatel'mi trestných činov. Krajský súd tak dodáva, že u sťažovateľa vzhľadom na spáchanie trestnej činnosti veľmi vysokej závažnosti nie je možné jednoznačne konštatovať, že odsúdený bude viesť na slobode riadny život a viac sa do rozporu so zákonom nedostane (s. 5 napadnutého uznesenia). Krajský súd uznáva, že ide o prvotrestaného páchatel'a, no zo závažného charakteru trestnej činnosti, za ktorú vykonáva nepodmienený trest odňatia slobody, sú zrejme i jeho osobnostné charakteristiky a špecifické vlastnosti, na ktoré je potrebné prihliadať nielen pri druhu a výmere trestu, ale i pri prognóze jeho možného správania do budúcnosti. Krajský súd považuje prechádzajúci spôsob života odsúdeného za okolnosť pri rozhodovaní o podmienenom prepustení, ktorá môže mať význam v tom, že odsúdený povedie riadny život na slobode a že tu nie je pre spoločnosť riziko recidívy (s. 6 napadnutého uznesenia).

Z obsahu napadnutého uznesenia je zrejme, že v tomto prípade nie je sporné splnenie formálnej podmienky vykonania zákonom stanovenej časti trestu ani materiálnej podmienky preukázania polepšenia, ale posúdenie očakávania, že v

	<p>budúcnosti povedie riadny život.</p> <p>Vadu ústavnoprávneho rozmeru má v tomto konkrétnom prípade zakladať skutočnosť, že krajský súd v okolnostiach prejednávanej veci pripísal závažnosti charakteru trestného činu v podstate rozhodujúci význam v súvislosti s očakávaním vedenia riadneho života na slobode, a to bez zohľadnenia a posúdenia ďalších relevantných okolností v tejto veci.</p> <p>Ústavný súd nespochybňuje závery krajského súdu o závažnosti povahy spáchaného trestného činu, za ktorú bol sťažovateľ právoplatne odsúdený a za ktorú momentálne vykonáva trest odňatia slobody. Svoj záver o ústavnej neudržateľnosti napadnutého uznesenia odvádza od toho, že krajský súd prognózu vedenia riadneho života posúdil iba na základe okolností vzťahujúcich sa na povahu a závažnosti spáchaného trestného činu (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. III. ÚS 1735/10 z 12. mája 2011). Osobitne poukazuje na to, že krajský súd sa v podstate obmedzil na formalistické až svojvoľné konštatovanie, že zo závažného charakteru trestnej činnosti sú zrejme sťažovateľove osobnostné charakteristiky a špecifické vlastnosti, na ktoré je potrebné prihliadať (aj) pri prognóze jeho možného správania do budúcnosti, a to bez toho, aby akokoľvek posúdil obraz o osobe sťažovateľa, jeho celkovom správaní či plnení povinností vo výkone trestu (III. ÚS 154/09, IV. ÚS 85/2011), a bez toho, aby akokoľvek zhodnotil, či doterajší výkon trestu odňatia slobody neodstránil charakterové vlastnosti, ktoré sťažovateľa viedli k páchaniu závažnej trestnej činnosti (IV. ÚS 53/08, I. ÚS 605/2014).</p> <p>Podmienky podmieneného prepustenia sú ustanovené v § 66 ods. 1 Trestného zákona. Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona súd pri rozhodovaní o podmienenom prepustení prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva. Pokiaľ ide o vzťah medzi § 66 ods. 1 a 2 Trestného zákona, je potrebné zdôrazniť, že § 66 ods. 2 Trestného zákona nemožno chápať ako ďalšiu podmienku, ktorá by okrem podmienok v § 66 ods. 1 mala byť splnená, ak má byť odsúdený podmienne prepustený. Vyplýva to z dikcie § 66 ods. 2 Trestného zákona „... prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu...“</p> <p>V odôvodnení napadnutého uznesenia tiež abscentuje posúdenie postoja sťažovateľa k ním spáchanej trestnej činnosti, resp. zapôsobenie výchovného účelu trestu na odsúdeného, čo predstavuje jeden z relevantných faktorov pri rozhodovaní o podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Ústavný súd zdôrazňuje, že povinnosťou krajského súdu v tomto konkrétnom prípade bolo zistiť, či nastali zmeny v správaní sťažovateľa v priebehu výkonu trestu, ktoré by mohli potenciálne viesť k zmene osobnosti sťažovateľa. V súvislosti s konkrétnym a najmä aktuálnym posúdením novej zmeny v správaní vrátane zmeny osobnosti sťažovateľa ústavný súd poukazuje na to, že práve riaditeľ ústavu na výkon trestu odňatia slobody disponuje najkomplexnejšími a najrelevantnejšími informáciami o odsúdenom, keďže je de facto v priamo kontakte s ním. Krajský súd sa vôbec nevysporiadal s pozitívnym hodnotením riaditeľa ústavu o tom, že sťažovateľ preukazuje splnenie podmienok na podmienne prepustenie, a žiadnym spôsobom nevyhodnotil odporúčanie riaditeľa podmienne prepustiť sťažovateľa.</p> <p>Dopad všetkých uvedených skutočností na predpoklad vedenia riadneho života sťažovateľom v budúcnosti, a to vo vzťahu k jeho aktivitám a správaniu vo výkone trestu vrátane samotného postoja sťažovateľa, ostal zo strany krajského súdu bez relevantnej odpovede. Argumentačná rovina v odôvodnení je značne všeobecná, selektívna a opomínajúca uplatnenú obranu sťažovateľa. Krajský súd vo svojom napadnutom uznesení opomenul skutočnosti, ktoré boli pre daný prípad relevantné a mohli mať vplyv na výsledok konania.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru</p>	<p>III. ÚS 355/2021</p>

ústavného súdu, ESEF a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	trest-nepodmienečný trestný čin ľudská dôstojnosť

Uznesenie:

spisová značka	I. ÚS 590/2022
populárny názov	Zákonné vecné bremeno
sudca spravodajca	Rastislav Kaššák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	27.10.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	<p>Pri nedostatku právnej úpravy zákonného vecného bremena v osobitnom predpise, možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda aj zo základného práva vlastníť a užívať majetok. Aj v prípade, ak by osobitný zákon neumožňoval priznať náhradu za zákonné vecné bremeno, nie je možné konštatovať bezplatnosť takéhoto obmedzenia vlastníckeho práva, ale je potrebné použiť súkromnoprávnu úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku, ktorý v § 151n ods. 3 stanovuje, že oprávnený z vecného bremena je povinný znášať primerané náklady na zachovanie (údržbu) veci zaťaženej vecným bremenom a na jej opravy.</p> <p>Ak osoba nadobudla od predchádzajúcich vlastníkov sporné pozemky už zaťažené vecným bremenom, a teda jej vlastnícke právo bolo od počiatku obmedzené, nemôže sa túto osoba ako ďalší vlastníč domáhať náhrady za obmedzenie svojho vlastníckeho práva, pretože ho v plnom rozsahu, t. j. bez ťarchy v podobe vecného bremena nikdy nenadobudla.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ sa žalobou podanou proti žalovanej obchodnej spoločnosti domáhal zaplata sumy 87 551,23 eur s príslušenstvom z titulu náhrady za užívanie jeho (bližšie v žalobe konkretizovaných) pozemkov žalovaným, ktorý na jeho pozemkoch umiestnil zariadenie slúžiace na protikoróziu ochranu plynového potrubia, v dôsledku čoho je vlastnícke právo sťažovateľa obmedzené.</p> <p>Okresný súd rozsudkom z 30. januára 2019 zamietol žalobu sťažovateľa a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení konštatoval, že zariadenie protikoróznej ochrany plynového potrubia bolo umiestnené na predmetné pozemky v roku 1998, teda v čase, keď ich vlastníkom nebol sťažovateľ. Oprávnenie plynárenských podnikov umiestňovať plynárenské zariadenia, ako aj ochranné pásma na cudzích pozemkoch vyplývalo z vtedy platného a účinného zákona č. 67/1960 Zb. Plynárenský zákon, ktorý v otázke vecných bremien a náhrady škody odkazoval na zákon č. 79/1957 Sb. elektrizačný zákon.</p> <p>Na základe odvolaní sťažovateľa a žalovaného Krajský súd rozsudkom zo 17. septembra 2019 potvrdil ako vecne správny rozsudok okresného súdu vo veci samej a zmenil výrok o náhrade trov konania. Krajský súd poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 89/2008 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2093/2001 a vo vzťahu k výroku vo veci samej sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu. Skonštatoval, že náhradu za obmedzenie v užívaní pozemku si mohol uplatniť len vlastníč zaťaženého pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena. Pôvodný vlastníč mohol na sťažovateľa ako ďalšieho nadobúdateľa previesť len vlastnícke právo k pozemkom obmedzené</p>

	<p>vecným bremenom.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, namietajúc jeho arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť z dôvodu absencie náležitého odôvodnenia vo vzťahu k existencii povinnosti poskytnúť náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa čl. 11 ods. 4 listiny.</p> <p>Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Vo vzťahu k prvému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP sa najvyšší súd nestotožnil s tvrdením sťažovateľa o nedostatočnom odôvodnení rozsudku krajského súdu, pričom v súvislosti s dovolacou argumentáciou sťažovateľa (obdobne ako odvolací súd) akcentoval svoje rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 89/2008 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2093/2001. V súvislosti so sťažovateľom tvrdným dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, sťažovateľ nekonkretizoval a nevymedzil dovolaciu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu spôsobom vyplývajúcim z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Predmetom konania pred všeobecnými súdmi bol nárok sťažovateľa na zaplatenie náhrady za trvajúce obmedzenie jeho vlastníckeho práva k pozemkom z dôvodu ich zaťaženia legálnym (zákonným) vecným bremenom spočívajúcim najmä v oprávnení žalovaného mať na pozemkoch umiestnené zariadenie protikoróznej ochrany plynovodu s prislúchajúcim ochranným pásmom a v povinnosti sťažovateľa (a predtým jeho právneho predchodcu) výkon týchto oprávnení strpieť. Náhradu sťažovateľ požadoval ako opakujúce sa plnenie za konkrétne vymedzenú dobu (ročnú rentu), pričom v priebehu celého konania v podstatnom tvrdil, že žiadne z ustanovení zákona č. 79/1957 Zb. nemožno v jeho prípade aplikovať, pretože z dôvodu rozporu s listinou stratil celý tento zákon účinnosť (§ 6 ods. 1 listiny).</p> <p>Podstata zákonných vecných bremien spočíva v tom, že ide o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva. Okrem Občianskeho zákonníka je úprava vecných bremien zakotvená aj v osobitných zákonoch, ktoré zakladajú nielen vznik vecných bremien, ale často upravujú aj ich obsah. Pri zákonných vecných bremenách nejde o klasický druh vecných bremien. Tento „druh“ vecných bremien obmedzuje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam (osobitne k pozemkom) vo verejnom záujme, napríklad v prospech zriaďovateľov a prevádzkovateľov líniových stavieb (sietí) a iných verejnoprospešných zariadení, v oblastiach energetiky (rozvodu elektrickej energie, plynu a tepla), telekomunikácií, vodovodu a kanalizácií. Záonné vecné bremená sa zriaďujú vo verejnom záujme za náhradu (za odplatu). Verejný záujem na obmedzení vlastníckeho práva nemôže a nesmie byť nadradený ochrane vlastníkov (PL. ÚS 42/2015). Vždy ide o vecné bremená in rem. Záonné vecné bremená vznikajú priamo zo zákona alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej správy. Vecné bremená zriadené ex lege majú špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Zároveň však majú aj súkromnoprávny prvok. Vecné bremeno totiž charakterizuje občianske právo ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktoré ho obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Tzv. zákonné vecné bremená tento charakter majú tiež. Ich režim nie je úplne totožný s režimom zmluvných vecných bremien, pretože sa riadia špeciálnou právnou úpravou, avšak nejde o komplexnú úpravu, ktorá by vylučovala použitie všeobecnej úpravy občianskeho práva o vecných bremenách. Ak tieto špeciálne predpisy nemajú zvláštnu úpravu, riadi sa ich režim všeobecnou úpravou občianskoprávnou (III. ÚS 320/2018).</p> <p>Jedným z charakteristických znakov tzv. legálnych vecných bremien je, že ich režim sa riadi vždy podľa predpisov, ktoré boli platné ku dňu ich vzniku. Napriek skutočnosti, že nový zákon ruší zákon predchádzajúci, zostávajú ustanovenia predchádzajúcich zákonov upravujúce oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam prostredníctvom spätného odkazu stále aplikovateľné (bližšie k tomu pozri aj Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F.,</p>

Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019. s. 1388 – 1392).

Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné vecné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 49/2014). Ústavný súd sa otázkou náhrady za zákonné vecné bremená opakovane zaoberal vo svojej rozhodovacej činnosti, pričom konštatoval, že v prípadoch, ak určitá procesná situácia nie je pokrytá výslovným textom zákona, umožňuje čl. IV. Civilného sporového poriadku analogicky použiť inú, zákonom upravenú skutkovú podstatu po abstrahovaní tzv. účelu zákona, prípadne umožňuje sudcovi aj čestne právo dotvoriť na konkrétny prípad, a tak dať signál zákonodarcovi, že je potrebné túto zákonom nepokrytú situáciu normatívne riešiť prijatím všeobecne záväznej právnej úpravy (napr. sp. zn. PL. ÚS 24/2020, PL. ÚS 16/2021). Zo zásady ústavne konformného výkladu plynie tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten výklad, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci vrátane všeobecných súdov sú preto povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (m. m. II. ÚS 148/06).

Ako konštatovali konajúce súdy, vecné bremeno zaťažujúce až do súčasnosti pozemok vo vlastníctve sťažovateľa vzniklo ešte v roku 1998, teda za účinnosti zákona č. 67/1960 Zb., ktorý vo veciach náhrady za vecné bremená, prípadne náhradu škody za výkon oprávnení odkazoval na zákon č. 79/1957 Zb. Oba tieto zákony boli následne zrušené zákonom č. 70/1998 Z. z. o energetike a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý bol nahradený súčasným zákonom č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o tepelnej energetike“). Citovaný zákon o tepelnej energetike pritom zachováva kontinuitu oprávnení k cudzím nehnuteľnostiam vzniknutých pred jeho účinnosťou tým, že v § 38 ods. 4 a 5 výslovne stanovuje, že oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam, ako aj obmedzenia ich užívania, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona, zostávajú nedotknuté a taktiež ochranné pásma vytýčené podľa doterajších predpisov a výnimky z nich zostávajú zachované aj po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

Napriek tomu, že napadnutému uzneseniu možno skutočne vytknúť pomerne strohé odôvodnenie nezaoberajúce sa detailne dovolacou argumentáciou sťažovateľa, najvyšší súd na podporu svojho záveru o náležitom a dostatočnom odôvodnení rozhodnutia krajského súdu reagoval odkazom na konkrétne časti odvolacieho rozhodnutia a poukázal najmä na závery plynúce z rozhodnutia sp. zn. 4 Cdo 89/2008 týkajúce sa problematiky uplatnenej náhrady z titulu obmedzenia vlastníckeho práva k pozemku jeho zaťažením „zákonným vecným bremenom“ v prospech vlastníka energetického zariadenia. Práve v zmiernenom rozhodnutí rezonuje, že pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda aj zo základného práva vlastníť a užívať majetok. Aj v prípade, ak by elektrizačný zákon neumožňoval priznať náhradu za zákonné vecné bremeno, nie je možné konštatovať bezplatnosť takéhoto obmedzenia vlastníckeho práva, ale je potrebné použiť súkromnoprávnu úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku, ktorý v § 151n ods. 3 stanovuje, že oprávnený z vecného bremena je povinný znášať primerané náklady na zachovanie (údržbu) veci zaťaženej vecným bremenom a na jej opravy. Sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi však netvrdil také okolnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že sa žalovaný na jeho úkor obohatil tým, že neuhrádzal primerané náklady na údržbu bremenom zaťaženej veci. Z napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu (stotožňujúceho sa v celom rozsahu

	<p>s dôvodmi poskytnutými krajským súdom) preto ani v náznakoch nemožno vyvodiť záver, že za obmedzenie vlastníckeho práva nepatrí vlastníkovi zaťaženého pozemku žiadna náhrada.</p> <p>Podstatný význam však má podľa ústavného súdu v okolnostiach prejednávanej veci právny názor vyjadrený v rozsudku krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľ nadobudol od predchádzajúcich vlastníkov sporné pozemky už zaťažené vecným bremenom, a teda jeho vlastnícke právo bolo od počiatku obmedzené. Z tohto dôvodu sa sťažovateľ ako ďalší vlastník nemôže domáhať náhrady za obmedzenie svojho vlastníckeho práva, pretože ho v plnom rozsahu, t. j. bez ťarchy v podobe vecného bremena nikdy nenadobudol. Tento právny názor pritom plne korešponduje aj s ustálenou rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 7 Cdo 26/2014, 2 Cdo 194/2018, 1 Cdo 99/2019), ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 506/2011, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 474/2013), ako aj Najvyššieho súdu Českej republiky (pozri napr. sp. zn. 22 Cdo 1665/99, sp. zn. 28 Cdo 1070/2010 alebo sp. zn. 28 Cdo 3010/2013).</p> <p>Ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu – právo na súdnu ochranu vecné bremeno vlastníctvo-obmedzenie

spisová značka	I. ÚS 613/2022
populárny názov	Odstránenie nepovolenej stavby
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	10.11.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.
skutkový stav a základné fakty	Okresný úrad, odboru výstavby a bytovej politiky (orgán verejnej správy) napadnutým rozhodnutím potvrdil rozhodnutie stavebného úradu z 26. novembra 2013, ktorým sťažovateľka (stavebníčka) podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) nariadil odstrániť stavbu rekreačnej chaty postavenej bez stavebného povolenia, ako aj žumpu a prípojky na inžinierske siete na konkrétne špecifikovaných pozemkoch nachádzajúcich sa v k. ú. za podmienok uvedených v rozhodnutí, a to do šiestich mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia, keďže sťažovateľka v konaní o dodatočnom povolení stavby podľa § 88a a nasl. stavebného zákona nepreukázala, že išlo o prípad, keď dodatočné povolenie stavby nie je v rozpore s verejným záujmom, ani v lehote určenej stavebným úradom nepredložila všetky doklady, ktoré od nej požadoval na dodatočné povolenie stavby. Krajský súd napadnutým rozsudkom žalobu, ktorou sa sťažovateľka (žalobkyňa) domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy (žalovaného), zamietol ako nedôvodnú [§ 190 Správneho súdneho poriadku]

	<p>(ďalej aj „SSP“) s tým, že orgán verejnej správy, ako aj stavebný úrad vo veci postupovali zákonným spôsobom, pre svoje rozhodnutie si zadovážili dostatok skutkových podkladov, zistený skutkový stav náležite vyhodnotili a svoje rozhodnutia riadne odôvodnili. Krajský súd konštatoval, že v priebehu správneho konania, ako aj súdneho konania bol preukázaný nesúlady stavby s platným územným plánom, čo predstavuje rozpor s verejným záujmom, pričom sťažovateľka nepreukázala, že pripravovaná zmena územného plánu zahŕňa i dotknuté parcely na zmenu ich funkčného využitia. Podľa krajského súdu sťažovateľka preukázateľne vedela, že ňou realizovaná a postavená stavba nie je povolená, ako aj to, že táto stavba je v rozpore s územným plánom.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, ktorú odôvodnila tým, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú (§ 461 SSP), keďže neobsahovala žiadne právne relevantné tvrdenia a dôkazy, ktoré by mohli ovplyvniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu. Podľa názoru najvyššieho správneho súdu v posudzovanom prípade sťažovateľka nepreukázala, že stavba, ktorú postavila bez stavebného povolenia, nie je v rozpore s verejnými záujmami chránenými stavebným zákonom, najmä s cieľmi a zámermi územného plánovania.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy bolo možné napadnúť žalobou, ktorú sťažovateľka aj podala, a o ktorej po rekodifikácii Občianskeho súdneho poriadku rozhodol krajský súd podľa príslušných ustanovení Správneho súdneho poriadku (účinného od 1. júla 2016). Keďže právomoc krajského súdu (správneho súdu) predchádzala právomoci ústavného súdu poskytnúť ochranu takýmto právam sťažovateľky, ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.</p> <p>Sťažovateľka podala aj kasačnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu a najvyšší správny súd o nej rozhodol. Ani v tomto prípade ústavný súd nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej proti napadnutému rozsudku krajského súdu, preto ju odmietol z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.</p> <p>K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy</p> <p>Pri stavbách postavených bez stavebného povolenia alebo v rozpore s ním je stavebný úrad povinný vždy najskôr skúmať, či takúto stavbu nemožno dodatočne povoliť. Vyhodnocuje pritom jej vplyv na životné prostredie, súlad s platnou územnoplánovacou dokumentáciou, resp. s funkčným využitím územia, so všeobecnými technickými požiadavkami vymedzenými príslušnými právnymi predpismi a technickými normami, pričom prihliadne na stanoviská a vyjadrenia dotknutých orgánov, a napokon skúma aj vlastnícke vzťahy k pozemku, na ktorom je stavba umiestnená. Pokiaľ zistí súlad s verejnými záujmami, stavbu môže dodatočne povoliť, pričom vo výroku o dodatočnom povolení zároveň vysloví súhlas s užívaním stavby na daný účel. Pri dodatočnom povoľovaní rozostavanej stavby alebo stavby, ktorú možno dodatočne povoliť len po vykonaní stavebných úprav, platia primerane ustanovenia pre stavebné konanie. Ak je stavba postavená na cudzom pozemku a vlastník pozemku nesúhlasí s jej dodatočným povolením, stavebný úrad najskôr vyhodnotí súlad s verejným záujmom, a pokiaľ je tento záujem preukázaný, postupuje podľa § 137 stavebného zákona o občianskoprávných a iných námietkach. Rovnaký postup sa vzťahuje aj na stavby postavené bez písomného oznámenia stavebného úradu podľa § 57 ods. 2, ktoré treba ohlásiť. Obdobný postup sa uplatňuje aj v prípade, keď drobná stavba je postavená v rozpore s ohlásením. Ak pritom stratila charakter drobnej stavby, posudzuje sa vždy ako stavba bez stavebného povolenia a stavebný úrad postupuje vždy podľa § 88 ods. 1 písm. b) stavebného zákona (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Sžp 5/2013z 25.</p>

apríla 2013).

Účelom konania o dodatočnom povolení stavby je následné zhojenie závažnej chyby, ktorou je prvotné vedomé ignorovanie zákona zo stany stavebníka pod podmienkou preukázania skutočnosti, že ďalšia existencia nepovolenej stavby nie je v rozpore s verejnými záujmami, pričom dôkazné bremeno je na vlastníčkovi stavby, keďže sa dopustil porušenia zákona (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Sžo 125/2010 z 28. apríla 2011, R 101/2012).

Relevantný nesúlad s územným plánom predstavuje ohrozenie verejného záujmu chráneného stavebným zákonom, a teda je aplikačne určujúcim momentom na posudzovanie tohto zákonného kritéria (m. m. IV. ÚS 341/2022).

Ústavný súd preskúmaním napadnutého rozsudku zistil, že najvyšší správny súd postupoval v medziach svojej právomoci, pričom sa nedopustil takého výkladu a aplikácie príslušnej zákonnej právnej úpravy (stavebného zákona a Správneho súdneho poriadku), ktorými by poprel ich účel a význam. Napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu nemožno označiť za arbitrárny v tom smere, že by závery ním formulované boli zjavne nelogické s ohľadom na zistený skutkový stav, ústavne neudržateľné alebo že by napadnutý rozsudok nereflektoval ťažiskové skutočnosti dôležité pre riadne zistenie stavu veci a rozhodnutie o kasačnej sťažnosti sťažovateľky. V danom prípade nič nenasvedčuje tomu, že by sťažovateľka v konaní pred stavebným úradom, resp. v konaní pred orgánom verejnej moci nemala možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať také dôkazy, ktoré by sa z hľadiska záverov najvyššieho správneho súdu javili ako právne významné pre zrušenie rozsudku krajského súdu. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nepoprela, že v konaní o dodatočnom povolení stavby podľa § 88a a nasl. stavebného zákona v lehote určenej stavebným úradom nepredložila všetky doklady, ktoré od nej požadoval na dodatočné povolenie stavby. Sťažovateľka zároveň nepreukázala, že išlo o prípad, keď dodatočné povolenie stavby nie je v rozpore s verejným záujmom. Tvrdenie sťažovateľky o ďalšej nezákonnej výstavbe v rovnakých alebo obdobných lokalitách nie je spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jej práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút. «Uznávajúc právo každého na rešpektovanie svojho majetku, článok 1 dodatkového protokolu v podstate zaručuje vlastnícke právo. Slová „majetok“, „vlastníctvo“, „užívanie majetku“, v angličtine „possessions“ a „use of property“ (...) zreteľne umožňujú si to myslieť.» (MARCKXOVÁ proti Belgickému kráľovstvu, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 13. 6. 1979, bod 63). „Článok 1 dodatkového protokolu obsahuje tri rozdielne pravidlá. Prvé pravidlo, ktoré má všeobecnú povahu, vyhlasuje zásadu pokojného užívania majetku a je stanovené v prvej vete prvého odseku. Druhé pravidlo zahŕňa pozbavenie majetku a podlieha určitým podmienkam a nachádza sa v druhej vete toho istého odseku. Tretie pravidlo, ktoré je obsiahnuté v druhom odseku, uznáva okrem iného právo štátov na kontrolu užívania majetku v súlade so všeobecným záujmom prijímaním takých zákonov, ktoré považujú za nevyhnutné na určitý účel.“ (SPORRONG A LÖNNROTHOVÁ proti Švédsku, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1982, bod 61).

	<p>Pri stavbách postavených bez stavebného povolenia právna úprava platná a účinná v Slovenskej republike umožňuje takéto stavby dodatočne povoliť. V posudzovanom prípade niet žiadnych pochyb o tom, že sťažovateľka v konaní o dodatočnom povolení stavby podľa § 88a a nasl. stavebného zákona v lehote určenej stavebným úradom nepredložila všetky doklady, ktoré od nej požadoval na dodatočné povolenie stavby. Zároveň nepreukázala, že išlo o prípad, keď dodatočné povolenie stavby nie je v rozpore s verejným záujmom. Sťažovateľka nepopiera ani to, že nerešpektovala výzvy, resp. rozhodnutia stavebného úradu na zastavenie prác na stavbe predchádzajúce rozhodnutiu stavebného úradu o odstránení stavby. Takéto správanie sťažovateľky je v rozpore s § 4 správneho poriadku, v ktorom je vyjadrený vzťah spolupráce účastníkov konania so správnymi orgánmi, a to vo všetkých štádiách správneho konania. Účastníkom správneho konania vyplývajú zo zákona nielen práva, ale za určitých okolností aj povinnosti, čo si sťažovateľka zrejme dosiaľ neuvedomuje.</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti, v ktorej namietala porušenie jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odmietol ako zjavne neopodstatnenú.</p> <p>Sťažovateľka ako vlastníčka stavby postavenej bez stavebného povolenia nepožíva záruky vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru. tento článok nie je vzhľadom na charakter a priebeh správneho konania aplikovateľný na vec sťažovateľky, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	rozhodnutie-odôvodnenie stavebné konanie správne súdnictvo-rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov

spisová značka	I. ÚS 643/2022
populárny názov	Predbežné právne posúdenie
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	24.11.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	<p>Účelom a zmyslom stanoviska súdu k skutkovým tvrdeniam a navrhovaným dôkazom a jeho predbežného právneho posúdenia veci podľa § 181 ods. 2 CSP je zefektívnenie, zrýchlenie a zjednodušenie sporového konania vrátane prevencie tzv. prekvapivých súdnych rozhodnutí. Svoju povinnosť splní súd tým, že s predmetnými závermi oboznámi osoby prítomné na prvom pojednávaní. Obligatórne určenie sporných a nesporných skutkových tvrdení, vymedzenie predmetu dokazovania a vyslovenie predbežného právneho názoru na vec má zásadný význam pre ďalší procesný postup strán v kontradiktórnom sporovom konaní. Postup súdu je pre strany a ich zástupcov na základe uvedených úkonov predvídateľný a transparentný. Súčasne je však kladený väčší dôraz na zodpovednosť strany za jej vlastnú procesnú aktivitu a za rovnako transparentné substancovanie skutkových tvrdení a dôkazných návrhov.</p> <p>Ak sudca dané zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie § 181 ods. 2 CSP žiadnym spôsobom</p>

	<p>nediskvalifikuje stranu sporu napríklad v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve zhrnúť svoje návrhy na záver pojednávania a pod. Striktne nedodržanie postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu teda samo osebe nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľ sa ako žalobca domáhal na žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti, náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“). Nesprávneho úradného postupu sa mal dopustiť ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 27/2013 a mal spočívať v odmietnutí ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí založených na nedoplnení ústavnej sťažnosti v súdom určenej lehote.</p> <p>Okresný súd rozsudkom z 15. júna 2017 žalobu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania, pričom krajský súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil napadnutým rozsudkom. Sťažovateľ využil možnosť podať proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Až v rámci dovolania po prvýkrát namietal, že súd prvej inštancie nepostupoval v súlade s § 181 ods. 2 CSP, ak neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci a neuviedol, ktoré skutkové tvrdenia považuje za sporné či nesporné. V dôsledku tohto opomenutia nemal sťažovateľ možnosť uplatniť v spore prostriedky procesného útoku.</p> <p>Uznesením z 30. júna 2022 najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol. Dovoláciu námietku sťažovateľa vyhodnotil ako nedôvodnú, pretože jeho návrh bol okresnému súdu doručený 2. mája 2016, teda za účinnosti predchádzajúcej procesnej úpravy [Občiansky súdny poriadok účinný do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“)], a v rámci predbežného prejednávania sporu platil úspornejší režim vyplývajúci z § 118 ods. 2 OSP, ktorý neobsahoval povinnosť súdu uviesť predbežné právne posúdenie veci. Najvyšší súd však okrem toho zdôraznil i cieľ ustanovenia § 181 ods. 2 CSP s tým, že jeho porušenie nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Pokiaľ sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia krajského súdu, pretože mu nedal odpovede na ním špecifikované právne otázky, v tejto časti musí ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu jej neprípustnosti [§ 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde]. Aj námietka o nepreskúmateľnosti, resp. nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je nepochybné spôsobilá preukázať nesprávny procesný postup súdu, ktorým došlo k znemožneniu uplatnenia procesných práv v intenzite zakladajúcej porušenie práva na spravodlivý proces, a i takáto „iná vada“ zodpovedá dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a podlieha dovolaciemu prieskumu (bližšie pozri II. ÚS 120/2020, IV. ÚS 314/2020).</p> <p>Z predloženej kópie dovolania podaného sťažovateľom však nevyplýva, že by sťažovateľ túto svoju námietku uplatnil pred najvyšším súdom, ktorého uznesenie pred ústavným súdom napáda. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.</p> <p>Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, možno konštatovať, že hoci zdôvodnenie najvyššieho súdu, prečo nebolo povinnosťou súdu prvej inštancie uviesť jeho predbežné právne posúdenie veci, nie celkom zodpovedalo priebehu konania, nespôsobuje ústavnú neudržateľnosť záveru najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania sťažovateľa. K tomu ústavný súd poznamenáva, že ak v prejednávanom prípade bola žaloba síce podaná v čase účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy (Občianskeho súdneho poriadku), v ďalšom</p>

priebehu sporu vrátane prvého pojednávania (15. júna 2017, pozn.) už bol účinný Civilný sporový poriadok, a teda okresný súd mohol a aj mal postupovať už podľa § 181 ods. 2 CSP. Najvyšší súd síce správne poukázal na § 470 ods. 1 a 2 CSP, avšak nie úplne správne ho interpretoval, keďže určenie, ktoré skutkové tvrdenia sú podľa súdu medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné a ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná, ako aj uvedenie predbežné právne posúdenie veci podľa § 181 ods. 2 CSP nespadá pod procesné inštitúty, ktoré podľa § 470 ods. 2 druhej vety CSP nemožno uplatňovať na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku [tými sú ustanovenia o predbežnom prejednaní veci (§ 168 až 172 CSP), o popretí skutkových tvrdení protistrany (§ 151 CSP) a o sudcovskej koncentrácii konania (§ 153 CSP), avšak iba v prípade, ak by boli v neprospech strany]. Rozhodujúce pre aplikáciu § 118 ods. 1 OSP alebo § 181 ods. 2 CSP tu nebolo, kedy vec napadla na súd, ale kedy sa uskutočnilo prvé pojednávanie v spore. Argumentácia najvyššieho súdu opierajúca sa o režim § 118 ods. 2 OSP teda nebola na mieste.

Najvyšší súd sa osobitne zaoberal § 181 6 ods. 2 CSP, keď s poukazom na svoju aktuálnu rozhodovaciu činnosť (sp. zn. 7Cdo 111/2020, 10Bdo 92/2018, 20Bdo 56/2020) zdôraznil, že cieľom tohto ustanovenia je „... zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je jeho cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv.“

Najvyšší súd v dôvodoch napadnutého rozsudku neopomenul ani doterajšiu judikatúru ústavného súdu, napr. uznesenie vo veci sp. zn. IV. ÚS 16/2012, ako aj uznesenie č. k. II. ÚS 366/2018 z 11. júna 2018, v ktorom prešiel testom ústavnosti názor odvolacieho súdu, že opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP sa konvaliduje vydaním rozhodnutia vo veci samej, v ktorom súd svoje názory oznámil, a tým zhojil tento procesný nedostatok a prípadné odňatie práva na spravodlivý súdny proces stranám sporu.

Ústavný súd považuje za vhodné dodať, že účelom a zmyslom stanoviska súdu k skutkovým tvrdeniam a navrhovaným dôkazom a jeho predbežného právneho posúdenia veci podľa § 181 ods. 2 CSP je zefektívnenie, zrýchlenie a zjednodušenie sporového konania vrátane prevencie tzv. prekvapivých súdnych rozhodnutí. Svoju povinnosť splní súd tým, že s predmetnými závermi oboznámi osoby prítomné na prvom pojednávaní. Obligatórne určenie sporných a nesporných skutkových tvrdení, vymedzenie predmetu dokazovania a vyslovenie predbežného právneho názoru na vec má zásadný význam pre ďalší procesný postup strán v kontradiktórnom sporovom konaní. Postup súdu je pre strany a ich zástupcov na základe uvedených úkonov predvídateľný a transparentný. Súčasne je však kladený väčší dôraz na zodpovednosť strany za jej vlastnú procesnú aktivitu a za rovnako transparentné substancovanie skutkových tvrdení a dôkazných návrhov. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu (§ 215 ods. 1 CSP) a okrem zákonných výnimiek berie do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania (čl. 11 ods. 4 CSP). Sám pritom rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP) a pri zisťovaní skutkového stavu vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti (§ 186 ods. 2 CSP).

Inak povedané, ak sudca dané zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie § 181 ods. 2 CSP žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napríklad v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve zhrnúť svoje návrhy na záver pojednávania a pod. Striktné nedodržanie postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu teda samo osebe

	<p>nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.</p> <p>Najvyšší súd v sťažovateľovej kauze zdôraznil, že súd prvej inštancie uznesením vyzval sťažovateľa, aby sa písomne vyjadril k vyjadreniu žalovanej, aby uviedol ďalšie skutočnosti a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, s tým, že na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy nemusí prihliadať. Následne na pojednávaní uskutočnenom 15. júna 2017 vypočul sporové strany, oboznámil obsah spisu, dal stranám sporu možnosť vyjadriť sa v rámci záverečných rečí a procesným uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené. Opomenutie § 181 7 ods. 2 CSP teda žiadnym spôsobom nediskvalifikovalo sťažovateľa v práve zúčastniť sa na pojednávaní, robiť prednesy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, navrhovať dôkazy či v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a podobne.</p> <p>Ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>dokazovanie-v občianskom súdnom konaní konanie-procesný postup dovolenie-prípustnosť</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.